

بازسازی اوکراین با ترکیه

اوکراین به ترکیه یک مجموعه از پروژه‌های بازسازی برای سال ۲۰۲۵ ارائه داده است و قرار است مناقصه‌ها در ماه‌های آوریل و مه اعلام شوند. رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه در اوایل ماه جاری گفته بود که شرکت‌های ترکیه‌ای آماده کمک به اوکراین برای رسیدگی به ویرانی‌های ناشی از جنگ و بازسازی این کشور هستند. به گزارش ریانونوستی، گفته شده تمرکز اصلی برنامه بازسازی شامل نوسازی ایست‌های انرژی گمرکی، بزرگراه‌ها، ساختن نقاط جدید و ایجاد یک سیستم عوارض بزرگراهی در سطح کشور است. این برنامه هم‌چنین شامل پروژه‌هایی در زمینه انرژی، بهره‌وری انرژی، مسکن اجتماعی و تامین آب است. ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین در ۱۸ فوریه با اردوغان دیدار کرد. او پیش از این دیدار گفته بود که کی‌یف انتظار دارد آنکارا یکی از کشورهای ضامن امنیت اوکراین شود. اردوغان، در پاسخ گفته بود که ابتکارات «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور آمریکا برای حل‌وفصل جنگ اوکراین با موضع آنکارا در سال گذشته مطابقت دارد.

بررسی مرحله دوم آتش‌بس

فرستاده رئیس‌جمهور آمریکا در منطقه غرب آسیا از تصمیم رژیم صهیونیستی برای بررسی مرحله دوم توافق آتش‌بس در غزه و اعزام هیئتی به مصر یا قطر خبر داد. سازمان راديو و تلویزیون رژیم صهیونیستی به نقل از «استیو تکاف» فرستاده رئیس‌جمهور آمریکا در منطقه غرب آسیا اعلام کرد: «اسرائیل اجرای مرحله دوم توافق آتش‌بس در نوار غزه را بررسی خواهد کرد تا اسرای اسرائیلی بیشتری آزاد شوند.» و تکاف گفت: «اسرائیل هیئتی را به مصر یا قطر خواهد کرد و ممکن است نیز من روز یکشنبه هفته آتی به آنجا سفر کنم تا توافق را به سرانجام برسانیم.» این اظهارات پس از آن بیان شد که منابع خبری به شبکه الجزیره اعلام کردند که با تلاش میانجی‌گران، توافقی برای حل بحران عدم آزادی اسرای فلسطینی در دور هفتم تبادل اسرا حاصل شده است. این منابع افزودند که بر اساس این توافق، اسرای فلسطینی که روز شنبه توسط رژیم اشغالگر آزاد نشدند، مطابق برنامه تعیین‌شده در روز پنج‌شنبه آزاد خواهند شد و تحویل اجساد اسرای صهیونیست نیز به‌صورت یکجا و هم‌زمان انجام خواهد گرفت.

ادامه حملات اسرائیل به سوریه

تقریباً هم‌زمان با اظهار نظر مقام آمریکایی درباره سازش دمشق با تل‌آویو، حمله بامداد روز گذشته رژیم اسرائیل به سوریه تلفات بر جای گذاشت. دیدبان حقوق بشر سوریه ضمن انتشار این خبر گزارش داد که بامداد روز چهارشنبه، ارتش اسرائیل به دو پایگاه نظامی در خاک سوریه حملات هوایی کرد. این حمله در شرایطی انجام شد که به دنبال سقوط بمباران، ارتش رژیم اسرائیل حملات مکرری به سوریه انجام داده است. تل‌آویو مدعی شده که حملات اخیر به «مرکزی در جنوب سوریه انجام شده که در آن تسلیحات وجود داشت.» تجاوز جدید رژیم صهیونیستی در حالی انجام شده که نماینده دونالد ترامپ در خاور میانه، امروز مدعی شد که امکان پیوستن سوریه به «توافقات صلح ابراهیم» وجود دارد. وزیر جنگ رژیم صهیونیستی «اسرائیل کاتس» درباره حملات به سوریه گفت: «ما به دولت جدید سوریه اجازه نمی‌دهیم پایگاه‌هایی در جنوب ایجاد کند و اجازه نخواهیم داد که جنوب سوریه به جنوب لبنان تبدیل شود.»

آرا در تنظیم مقررات سیستم‌های سلاح‌های خودمختار عملاً به بن‌بست کامل منجر خواهد شد. این رویکرد به کشورهای اجازه می‌دهد تا در ظاهر متعهد به چندجانبه‌گرایی به‌نظر برسند در عین حال دیگران را مقصر بی‌عملی بدانند.

چنین اهمال کاری فرصت کم وضع تدابیر قانونی و هنجاری را پیش از فراگیر شدن این سیستم‌ها نادیده می‌گیرد. هر چه تلاش‌های نظارتی بیشتر به تأخیر بیفتند، پس از تکثیر این سیستم‌ها در سطح جهانی، تغییر مسیر دشوارتر خواهد بود. دولت‌های دموکراتیک به‌ویژه باید تشخیص دهند که این تعلل با منافع بلندمدت آنها و منافع وسیع‌تر بشریت در تضاد است.

مسیر پیش‌رو

اولویت ضروری این است که گروه کارشناسان بتوانند به نتیجه موفقیت‌آمیزی برسند. این گروه باید برای یک سند قانونی الزام‌آور بر اساس رویکرد دوم‌رحله‌ای مذاکرات را آغاز کنند، ممنوعیت‌ها و مقررات را برای سیستم‌های سلاح‌های خودمختار توصیه کنند. این موضوع با اینکه نگرانی‌ها درباره سیستم‌های ضد پرسنل را برطرف نمی‌کند، پیامک رئیس این گروه در نوامبر ۲۰۲۴ نشان داد که بسیاری از کشورهای به توافق بر سر قوانین کلیدی موردنیاز برای حفظ کنترل انسانی نزدیک شده‌اند.

حکیم گروه کارشناسان تا سال ۲۰۲۶ تمدید شده و کنفرانس بازیابی CCW به‌عنوان آخرین مهلت برای گزارش نهایی تعیین شده اما پیشرفت باید تسریع شود و تا پایان سال ۲۰۲۵ به نتیجه برسند. توصیه‌های اساسی درباره ممنوعیت‌ها و مقررات روی میز قرار گرفته‌اند. ادامه گفت‌وگوها تبلیغات ابدی بدون تعهد به اقدام، نشان‌دهنده شکست مسئولیت سیاسی به‌ویژه برای کشورهای است که ادعا می‌کنند از قوانین بین‌المللی بشردوستانه و ارزش‌های جهانی حمایت می‌کنند.

بهم‌ازات آن، تلاش‌ها برای ایجاد مومنتوم سیاسی برای تنظیم مقررات برای این سیستم‌ها باید تشدید شود. مشارکت در گروه کارشناسان همچنان محدود باقی می‌ماند. برخلاف آینده اجتناب‌ناپذیر تأثیر جهانی این سیستم‌ها به‌محض ارزان و قابل دسترس شدن‌شان، بسیاری از کشورهای در حال توسعه به‌طور قابل توجهی غایب‌اند.

علاوه بر آن با وجود مشارکت فعالانه و نظر جامعه مدنی، کارکرد این گروه توجه عمومی بسیار محدودی دریافت کرده و تمرکز کمی بر مسدود کردن پیشرفت‌ها قرار گرفته است. نشانه‌های دلگرم‌کننده‌ای از تغییر وجود دارد. آنتونیو گوتیش، دبیرکل سازمان ملل و میرجانا اسپولیاریک رئیس کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، فوراً از قوانین بین‌المللی خواسته‌اند تا تنظیم مقررات سیستم‌های سلاح‌های خودمختار را تا سال ۲۰۲۶ به‌مذاکره بگذارند. کنفرانس‌های منطقه‌ای در کاستاریکا، فیلیپین، ترینیداد و توباگو و سیرالئون موضع هماهنگی در حمایت از تنظیم مقررات دارند. ارتش در آوریل ۲۰۲۴ کنفرانس بین‌المللی بزرگی را درباره این سیستم‌ها میزبانی کرد. نتیجه‌گیری رئیس این کنفرانس حمایت‌های ۴۰ کشور را به‌همراه داشت که نشان‌دهنده حمایت فزاینده از این اقدام است.

ارتش در سال ۲۰۲۲ به‌نماینده‌ای از ۲۷ کشور حامی، اولین قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل درباره سیستم‌های سلاح‌های خودمختار مبرکبار را با حمایت ۱۶۴ کشور معرفی کرد. این قطعنامه دبیرکل را موظف می‌کرد تا گزارش جامعی درباره این موضوع ارائه دهد که نظرات کشورها، سازمان‌های بین‌المللی، جامعه مدنی و بخش خصوصی را شامل می‌شود. پس از مشارکت تعداد قابل توجهی از کشورها، این گزارش بر اعمال چالش‌های بشردوستانه، قانونی، امنیتی، فنی و اخلاقی تأکید کرد که از سوی سیستم‌های سلاح‌های خودمختار ایجاد می‌شوند. این گزارش همچنین حمایت گسترده‌ای را از یک سند قانونی الزام‌آور بر جرسته می‌کند و خواستار اجرای دستورالعمل‌ها از سوی گروه کارشناسان است. قطعنامه بعدی در دسامبر ۲۰۲۴ دوباره حمایت محکمی دریافت کرد که حمایت ۱۶۶ کشور را داشت.

در مسیر تنظیم مقررات سیستم‌های سلاح‌های خودمختار همچنان موانعی مانند تنش‌های ژئوپلیتیکی، اهمال کاری و مومنتوم ناکافی سیاسی وجود خواهند داشت. با اینکه نیاز برای اقدام بیشتر به‌رسمیت شناخته می‌شود، رهبری لازم برای عبور از چالش‌ها دشوارتر شده است. این شرایط به‌عنوان «لحظه اونه‌پایمر» شناخته می‌شود. مشابهاتی با دوران پس از سال ۱۹۴۵ وجود دارد؛ زمانی که دانشمندان پروژه منهن در خواست تنظیم مقررات سلاح‌های هسته‌ای را داشتند. این هشدارها به‌دلیل سیاست‌های جنگ سرد در نهایت نادیده گرفته شدند که نتیجه آن رقابت ممتد سلاح‌های هسته‌ای و تهدید موجودیتی است که تا به امروز ادامه داشته است.

مذاکرات درباره قوانین بین‌المللی و محدودیت‌ها بر سیستم‌های سلاح‌های خودمختار بیشتر از هر زمان دیگری فوری تر شده است. کشورها نمی‌توانند به رقابتی ژئوپلیتیک خود اجازه دهند تا مانع این تلاش‌ها شوند. خیر بزرگتری ایجاد می‌کند که آنها به مشارکت فرامنطقه‌ای از کشورها، سازمان‌های بین‌المللی و جامعه مدنی با اعتماد به‌نفس برای خروج از بن‌بست روשמند ادامه دهند.

قانون ژئوپلیتیک

شرایط نامطلوب اغلب برای افرادی که فوریت این مشکل را درک می‌کنند، خسته‌کننده است. با این حال، کشورهایی که چنین سیستم‌هایی را توسعه می‌دهند در کنار متحدان خود، به‌شدت از روند گروه کارشناسان به‌عنوان تنها صحن مناسب برای گفت‌وگو به‌شدت دفاع می‌کنند. به برخی از پیشنهادها برای گسترده کردن تمرکز این گروه فراتر از قوانین بین‌المللی بشردوستانه یا مشارکت انجمن‌های دیگر با شک و تردید نگاه می‌شود. یک استدلال رایج این است که تمام کشورها با قدرت برتر نظامی باید مشارکت کنند تا اجرای موثر مقررات را تضمین کنند. با اینکه توافق نظر عمومی بر سر نیاز به قوانین برای اداره این سیستم‌ها وجود دارد، تنش‌های ژئوپلیتیک و فرسایش اعتماد، بسیاری از کشورها ممکن است تمایلی برای اجرای مقرراتی که شاید رقبایشان نادیده بگیرند، نداشته باشند.

این تردید به‌ویژه در میان برخی از دولت‌های غربی مشهود است که نسبت به فقدان پیشرفت در گفت‌وگوها ناامید شده‌اند اما از ابتکاراتی که نگرانند می‌توانند قدرت‌های بزرگ را حذف کند و منجر به ابزارهای قانونی شود که با منافع نظامی متصور خود همسو نیست، آگاه‌اند. این احتیاط هرچند در ظاهر قابل درک است احتمالاً کوتاه‌بینانه است.

اول، هدف رویکرد دوم‌رحله‌ای پیشنهادی از سوی گروه کارشناسان ممنوعیت استفاده از سیستم‌های سلاح‌های خودمختاری است که با الزامات قوانین بین‌المللی بشردوستانه همسو نیستند و همچنین تنظیم مقررات استفاده از دیگر سلاح‌ها است تا پیروی از قانون با تأکید بر قابلیت درک، پیش‌بینی‌پذیری و محدودیت‌های مکانی - زمانی برای استفاده از این سلاح‌ها به‌منظور اعمال کنترل انسانی بر آنها میسر شود. مزیت ارتش‌های کشورها از سلاح‌هایی که فراتر از قضاوت و کنترل انسان عمل می‌کنند در بهترین حالت نامشخص باقی می‌مانند. خیلی‌ها احتمالاً استدلال می‌کنند که هیچ مزیتی در این کار نیست، بالاتر از قوانینی که در CCW مورد بحث قرار می‌گیرند بیش از ۱۰ سال است که منافع نظامی خود را اعلام کرده‌اند.

از منظر حقوقی، پیامد نپذیرفتن قوانین مگر آنکه تمام کشورها مشارکت کنند به معنای پذیرش این است که پذیرند سیستم‌های خود یا دشمنان‌شان می‌توانند قوانین بین‌المللی بشردوستانه را نقض کنند. آیا کشورهای متعهد به قوانین بین‌المللی بشردوستانه و ارزش‌های جهانی می‌توانند با واگذاری تصمیمات مرگ و زندگی به سیستم‌هایی که فاقد ظرفیت انطباق، کنترل و مسئولیت‌پذیری هستند، موافقت کنند؟ مسلماً، این اصول حیاتی‌اند و باید فارغ از مشارکت جهانی برای حفظ قوانین بین‌المللی بشردوستانه و ارزش‌های مشترک رعایت شوند. در زمانی که قوانین و هنجارهای بین‌المللی در شرایط بحرانی قرار دارند، اعطای قدرت به نظامی‌ترین کشورهای یک شکست سیاسی است.

تکیه بر اجماع‌نظر جهانی پیش از برداشتن گام‌هایی برای وضع مقرراتی در نهایت موضع غیرصمیمانه‌ای است که رخنه‌ها را می‌طلبد. کشورهای جهان فقط در چند مسئله بین‌المللی است که با یکدیگر توافق نظر دارند. اصرار بر اتفاق

الکساندر کیمت:

آیا کشورهای متعهد

به قوانین بین‌المللی

بشردوستانه و

ارزش‌های جهانی

می‌توانند با

واگذاری تصمیمات

مرگ و زندگی

به سیستم‌هایی

که فاقد ظرفیت

انطباق، کنترل و

مسئولیت‌پذیری

هستند، موافقت

کنند؟ مسلماً،

این اصول

حیاتی‌اند و باید

فارغ از مشارکت

جهانی برای حفظ

قوانین بین‌المللی

بشردوستانه و

ارزش‌های مشترک

رعایت شوند. در

زمانی که قوانین

و هنجارهای

بین‌المللی در شرایط

بحرانی قرار دارند،

اعطای قدرت به

نظامی‌ترین کشورها

یک شکست سیاسی

است

همه اینها به این معنی است که جنبه‌های مهمی از این مسئله باید در نظر گرفته شوند که فراتر از ابعاد حقوق بین‌المللی بشردوستانه می‌روند که تا حالا تمرکز اصلی بحث و جدل‌ها بوده‌اند. حتی در صورتی که گروه کارشناسان هر چه سریع‌تر دستورالعمل متمرکز بر حقوق بین‌المللی بشردوستانه را برآورده کنند، فقط یک دسته از چالش‌های سیستم‌های سلاح‌های خودمختار مورد توجه قرار می‌گیرد. چالش‌های اخلاقی گسترده‌تر مثل هدف قرار دادن مردم و محدودیت‌های متناسب برای استفاده از این سیستم‌ها در امنیت مرزی یا برای پلیس، احتمالاً به‌طور کامل مورد بررسی یا رسیدگی قرار نخواهد گرفت. بسیاری از کشورها نیاز به گسترش گفت‌وگوها را مطرح کرده‌اند اما مخالفت برخی از بازیگران مانع از اقدام معنادار شده است.

سال ۲۰۱۶، تصمیمی که برای پرداختن به مسئله سیستم‌های سلاح‌های خودمختار در داخل چارچوب CCW اتخاذ شد با تأکید بر حقوق بین‌المللی بشردوستانه، فوریت مقابله با چالش‌های قانونی را به‌سرعت نشان داد. پس از نزدیک به یک دهه گفت‌وگو و توسعه سریع فناوری، وقت آن است که حکمت این تصمیم را زیر سوال ببریم. گروه کارشناسان هنوز مرحله گذار از گفت‌وگو به مذاکرات را طی نکرده و دستورالعمل محدود آن رویکرد جامع موردنیاز برای رسیدگی به چالش‌های سیستم‌های سلاح‌های خودمختار را محدود کرده است. دستورالعمل کنونی آزمون مهمی را ارائه می‌دهد.

مسئله اصلی شیوه تصمیم‌گیری CCW مبتنی بر اجماع نظر است که به تک‌تک کشورها اجازه می‌دهد پیشرفت را مسدود کنند. مثلاً روسیه تاکتیک‌های روشمندی را برای تأخیر در گفت‌وگوها به‌کار گرفت و پیشنهادات پیاپی اعمال فوریت در گزارش‌های گروهی را رد کرد. دیگر کشورهایی که فعلاً به سیستم‌ها توسعه دادند نیز تمایل کمی در توسعه مذاکرات توافق‌نامه‌هایی که از نظر قانونی لازم‌الاجرا هستند، نشان داده‌اند. این امر گروه کارشناسان را در چرخه‌ای از گفت‌وگوهای اصولی سالانه بدون نتیجه‌ای واقعی قرار داده است.

این شکست بازتابی از تعلل دردرساز است. با تکامل فناوری، شکاف بین مقررات و واقعیت بیشتر می‌شود. تنظیم جامع مقررات سیستم‌های سلاح‌های خودمختار نیازمند رویکردی همه‌جانبه است که قوانین بین‌المللی بشردوستانه، حقوق بشر، اخلاقیات و ملاحظات امنیتی را ادغام می‌کند. با این حال، این گروه از پرداخت موثر به قوانین بین‌المللی بشردوستانه در کنوانسیون سلاح‌های متعارف خاص منع شده‌اند و هنوز هیچ همکاری کافی برای ادامه گفت‌وگوها در جای دیگری دیده نشده است.

چشم‌انداز سیاسی تیم گروه تداوم بحث‌های تعلیقی را به‌خطر می‌اندازد. کشورها باید حالا آگاهی مشترک از شمایل یک سند قانونی در آینده نزدیک را در اولویت خود قرار دهند و دامنه دیالوگ‌ها برای ترویج پاسخی درازمدت و جامع را توسعه دهند. تضمین توسعه چارچوب قانونی بین‌المللی هم‌گام با توسعه فناوری یک اولویت جهانی است؛ موانع روشمندی در نهایت بهانه‌هایی برای توجیه گزینه‌های سیاسی‌اند.